

A. Een gedetailleerde beschrijving van het HIGW

I. Het dubbel programma-aanbod

1. Het theologisch programma

Elk schooljaar is ingedeeld in drie modules van telkens twee vakken. Na elke module wordt in principe examen afgelegd.

A-jaar

Pentateuch : 20 uur, 3 studiepunten ■

De eerste vijf boeken van het Eerste of Oude Testament heten Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri en Deuteronomium. Samen vormen zij de Pentateuch: de Tora of Wet. We besteden aandacht aan de structuur van de Pentateuch en lezen enkele boeiende verhalen uit dit gedeelte van de bijbel.

Synoptici; Marcus - Matteüs : 20 uur, 3 studiepunten ■

De evangeliën van Marcus, Matteüs en Lucas vertonen een opvallende gelijkenis: zij zijn blijkbaar met elkaar verwant. We gaan in op deze 'synoptische kwestie'. Daarna lezen we het evangelie van Marcus en dat van Matteüs. Waar leggen die evangeliën de nadruk op? Hoe komt dit in de tekst van Marcus en Matteüs tot uiting?

Godsleer : 18 uur, 3 studiepunten ■

Geloven in God heeft in christelijke zin een heel specifieke inhoud. De God van de bijbel is geen vaag opperwezen of eerste principe. Hij is JHWH, een God die optreedt en spreekt, een God die voor mensen leven en toekomst wil zijn. Jezus noemt Hem "mijn en uw Vader". Maar kunnen wij vandaag nog wel in deze God geloven? Kan Hij nog betekenis hebben voor ons leven en samen-leven?

Scheppingsleer : 10 uur, 2 studiepunten

"Schepper van hemel en aarde", noemen we God in het Credo. Wij hebben vandaag een heel andere kijk op de wereld en de kosmos dan de mensen in de bijbelse tijden. Is er nu nog ruimte voor een scheppende God? We staan stil bij de inhoud van een verantwoord en hedendaags scheppingsgeloof en bij de opdracht die er voor ons als gelovigen in vervat ligt.

Geloof en cultuur in deze tijd : 18 uur, 3 studiepunten

Altijd is het christelijk geloof getekend door de cultuur. Maar het geloof moet ook kritisch blijven tegenover de cultuur waarin het zich bevindt. Vandaag ligt de verhouding tussen cultuur en christelijk geloof zeker niet gemakkelijk: in deze laatmoderne tijd, die zich van de 'grote verhalen' heeft afgekeerd en tegelijk langs allerlei wegen op zoek blijft naar zin en houvast.

Geloof en cultuur in het verleden : 10 uur, 2 studiepunten

Het christendom ontstond op joodse bodem, maar van bij het begin van de 2de eeuw schakelde het zich volop in de Grieks-Romeinse wereld in. We volgen de verdere geschiedenis vanaf de christelijke Oudheid, over de middeleeuwse 'christenheid', tot de Moderne en Nieuwe Tijd.

B-jaar

Profeten : 20 uur, 3 studiepunten

Voor het geloof van Israël zijn de profeten van grote betekenis geweest. We vernemen meer over figuren als Elia en Elisa, over wie ons in de Historische boeken van het Oude Testament wordt verteld. Maar ook over de grote en de kleine Profeten - over de Profetische boeken die wij in de bijbel terugvinden: over Jesaja en Amos of Joël bv.

Lucas en Handelingen - Paulus : 20 uur, 3 studiepunten ■

Lucas schreef zijn evangelie en de Handelingen van de Apostelen. Wij onderzoeken de opbouw van deze beide geschriften en lezen er een aantal passages uit. In de Handelingen speelt Paulus een hoofdrol. Met hem maken wij nader kennis. Daarvoor grijpen wij terug naar zijn eigen brieven. Wie was deze man? En wat vond hij voor de christenen van zijn tijd het belangrijkste?

Kerkleer : 18 uur, 3 studiepunten

Velen hebben het moeilijk met de kerk: heeft zij nog wel een plaats in de huidige wereld? Wij gaan in op deze actuele problematiek en de vragen van vandaag. De nieuwe kijk op zichzelf waartoe de kerk op het Tweede Vaticaans Concilie gekomen is, en een zicht op de bedoelingen die de aardse Jezus zelf met zijn leerlingengroep had, zullen ons daarbij inspireren.

Eucharistie : 10 uur, 2 studiepunten ■

Op de avond vóór zijn lijden en dood nam Jezus het brood en de beker wijn. Nog altijd komen de christenen bijeen om eucharistie te vieren: tot zijn gedachtenis. Of beter, nog altijd brengt de verrezen Heer de zijnen rond zich samen en verbindt Hij hen met zijn zelfgave in de dienst van het godsrijk. De eucharistie is het sacrament van de kerk.

Sacramentenleer : 18 uur, 3 studiepunten ■

In Jezus is God ons nabij gekomen. Maar het heilsgebeuren gaat nog steeds verder, en in de kerk en haar sacramenten worden de gelovigen er op een speciale manier in opgenomen. Wij staan stil bij wat een sacrament is. De kerk kent er vandaag zeven. In deze cursus krijgen het doopsel en het vormsel, en het sacrament van de verzoening extra aandacht.

Liturgie : 10 uur, 2 studiepunten ■

In de liturgie brengt de kerk haar geloof tot expressie in taal en teken. Maar de liturgie is ook de ruimte waarin Gods Woord - niet enkel het woord van de Schrift, maar de verrezen Heer zelf - werkzaam is. De liturgie heeft ook haar sterke tijden: de advent en de kersttijd; de veertigdagen- en de paastijd. De liturgische jaarkring weerspiegelt de hele heilsgeschiedenis.

C-jaar

Wijheidsliteratuur - Psalmen : 20 uur, 3 studiepunten

Het Eerste of Oude Testament bevat - naast de Pentateuch, de Historische boeken en de Profeten - ook een aantal Poëtische boeken. Het boek van de Psalmen is daarvan ongetwijfeld het meest bekende: de psalmen maken een wezenlijk bestanddeel uit van het gebed van de kerk. Maar ook boeken als Job of Prediker en het Hooglied blijven de lezer nog steeds intrigeren.

Johannesevangelie : 12 uur, 2 studiepunten ■

Apocalyps : 8 uur, 1 studiepunt

"Opdat u zult geloven dat Jezus de Messias is, de Zoon van God, en opdat u door te geloven leven zult bezitten in zijn naam": daarom heb ik dit boek geschreven, zegt de auteur van het vierde evangelie (Joh 20,31). In het eerste deel van de cursus bestuderen wij het Johannesevangelie naar vorm en inhoud. In het tweede - kortere - deel komt het boek van de Openbaring of de Apocalyps aan bod: een bron van bemoediging en kracht voor de kerk in moeilijke tijden.

Christologie : 18 uur, 3 studiepunten ■

Christenen sluiten zich aan bij het geloofsgetuigenis van de eerste leerlingen en de jonge kerk: Jezus was - het was in zijn leven en sterven te zien - de Gezondene van God; nu is Hij de Heer die ons voorgaat naar Gods toekomst. Wij gaan in op de vraag naar de persoon, de boodschap en het optreden van de aardse Jezus, en verhelderen wat de christelijke geloofsbelijdenis bedoelt als zij Jezus de Verrezene noemt, de Heiland van de wereld, en Gods Zoon.

Theologie van de Geest en van de godsdiensten : 10 uur, 2 studiepunten ■

Jezus was geheel vervuld van de Geest, en de Geest is werkzaam in allen die echt in Christus geloven. Maar enkel in hen? Ook de andere godsdiensten en de niet-gelovige levensbeschouwingen dragen een rijkdom in zich. Zijn er dan vele heilswegen? En is Christus misschien maar een van de vele heilsfiguren uit de geschiedenis?

Fundamentele moraaltheologie : 18 uur, 3 studiepunten ■

Elke mens is iemand voor God: iemand met een eigen roeping en verantwoordelijkheid; geen los individu, maar een persoon tezamen met andere personen. Christelijk geloof is onmogelijk zonder ethiek. Geweten, normen en waarden, zonde en schuld kunnen niet onbesproken blijven. En toch is het geloof en de inzet vanuit het geloof nog meer dan ethiek. Liefde en vergeving horen er ook bij.

Bijzondere ethische kwesties : 10 uur, 2 studiepunten

Welke lijn dienen wij in deze te volgen? Het veld van de ethische vragen is in onze tijd groter dan ooit. De cursus biedt de gelegenheid om nader in te gaan op enkele van die vele concrete ethische kwesties. De actualiteit zal mee de keuze bepalen.

2. Het pedagogisch-didactisch programma

De onderdelen van het pedagogisch-didactisch programma worden op basis van het gepresteerde werk jaarlijks gequoteerd.

a. Voor het lager onderwijs

Algemene didactiek : 4 à 6 uur in het 1ste jaar, 1 studiepun

Thema is de interactie tussen onderwijzer(es) en leerlingen in het kader van klas en school. Wat is leren? Hoe verloopt het leerproces: hoe wordt het gestimuleerd en begeleid? Welke doelstellingen worden in het lager onderwijs nagestreefd, en welke methoden en middelen staan de leerkracht ter beschikking om die doelstellingen zoveel mogelijk te realiseren?

Vakdidactiek - theorie : ong. 72 uur over de drie opleidingsjaren, 2 studiepunten per jaar

In eerste instantie gaat het over het 'leerplan rooms-katholieke godsdienst in het lager onderwijs in Vlaanderen' (1999) en over de godsdienstles die voorbereid, gegeven en geëvalueerd moet worden. De onderwerpen en doelen in de drie cycli van het lager onderwijs worden nader bekeken, alsook de beschikbare leermiddelen en werkvormen. En er komen nog andere onderwerpen aan bod, zoals de betekenis die de godsdienst in het leven van kinderen kan hebben, en de plaats van de leerkracht godsdienst in de verschillende onderwijsnetten.

Vakdidactiek - oefeningen : ong. 36 uur over de drie opleidingsjaren, 3 studiepunten per jaar

Observatielessen en oefenlessen met nabespreking zijn ook voor het lager onderwijs het aangewezen middel om zich op de praktijk van het godsdienstonderwijs voor te bereiden. Jaarlijks wordt er met elke cursist(e) een stageprogramma opgemaakt. Een persoonlijk gesprek met een van de begeleiders in september of oktober vormt daartoe de eerste aanzet. Voor de studenten zonder enige pedagogische opleiding kan het aantal observatie- en oefenlessen zo nodig worden opgetrokken.

Seminarie : 10 uur in 1ste, 2de en 3de jaar, 1 studiepun

In de theologische vakken komen regelmatig thema's ter sprake die ook het onderwerp vormen van godsdienstlessen in het lager onderwijs. De vraag is hoe de opgedane theologische inzichten in die lessen opgenomen kunnen worden. Samen met hun begeleider(s) zoeken de cursisten dit uit in vijf seminariebijeenkomsten per jaar van telkens twee uur. Dat er daarbij ook enig voorbereidend werk gevraagd wordt, ligt voor de hand.

b. Voor het secundair onderwijs

Vakdidactiek - theorie : ong. 72 uur over de drie opleidingsjaren, 2 studiepunten per jaar

De godsdienstles in het secundair onderwijs en het 'leerplan rooms-katholieke godsdienst voor het secundair onderwijs in Vlaanderen' (1999) komen aan bod. Ook is er aandacht voor de specifieke aard van het godsdienstonderwijs, voor werkvormen en didactische hulpmiddelen, voor de houding en de verwachtingen van jongeren ten aanzien van geloof en kerk, en voor de eigen positie van de godsdienstleerkracht.

Vakdidactiek - oefeningen : ong. 36 uur over de drie opleidingsjaren, 3 studiepunten per jaar

Om in de praktijk van het godsdienstonderricht in het secundair onderwijs thuis te komen wonen de studenten ieder jaar godsdienstlessen bij, met gerichte observatie-opdrachten, en geven zij ook zelf een aantal oefenlessen. Achteraf worden die praktijkervaringen besproken met begeleider(s) en medecursisten. Dit stageprogramma wordt opgestart vanuit het persoonlijk gesprek dat bij het begin van elk opleidingsjaar met de cursist(e) gehouden wordt.

II. De drie groepen cursisten: toelatingsvoorwaarden en programmavereisten

1. Kandidaat-leraars en kandidaat-leraressen rooms-katholieke godsdienst

a. Voor het lager onderwijs

wettelijk erkend getuigschrift:

Getuigschrift van gediplomeerde voor het godsdienstonderricht in de lagere graad

Het Getuigschrift van gediplomeerde voor het godsdienstonderricht in de lagere graad is een officieel bevoegdheidsbewijs tot het geven van het vak rooms-katholieke godsdienst - geen andere vakken - in het lager onderwijs.

Omdat in het vrij katholiek onderwijs godsdienst in de regel door de klastitularis gegeven wordt, leidt het Getuigschrift op dit ogenblik vaak naar het gemeenschaps-, provinciaal of gemeentelijk onderwijs. Van de andere kant vraagt de kerkelijke overheid van het aartsbisdom Mechelen-Brussel dat ieder die als 'bijzondere leermeester' godsdienst geeft, het Getuigschrift behaalt, ook als hij of zij als onderwijzer(es) met rooms-katholieke godsdienst en stage voor godsdienst in de eigen opleiding wettelijk gesproken reeds lesbevoegdheid voor godsdienst heeft.

Wie voor het Getuigschrift van gediplomeerde voor het godsdienstonderricht in de lagere graad ingeschreven wil worden, moet in het bezit zijn van een diploma van volledig secundair onderwijs. Een diploma van secundaire studies met onvolledig leerplan volstaat niet. Bij voorkeur hebben de kandidaten zelfs reeds een pedagogisch-didactisch diploma voor het (lager) onderwijs.

Om aan het HIGW - Mechelen-Brussel het Getuigschrift van gediplomeerde voor het godsdienstonderricht in de lagere graad te behalen dient men - afhankelijk van de reeds genoten opleiding - *minimaal* het hierna beschreven programma te volgen.

° Als men geen pedagogisch diploma bezit, of in het bezit is van een diploma van kleuterleid(st)er: alle vakken van het gereduceerd theologisch programma (= de vakken uit het theologisch programma aangeduid met ■), én het volledige pedagogisch-didactisch programma voor het lager onderwijs.

° Als men in het bezit is van een diploma van onderwijzer(es) of van geaggregeerde voor het (lager) secundair onderwijs, maar in de eigen opleiding het vak rooms-katholieke godsdienst niet volgde: alle vakken van het gereduceerd theologisch programma (= de vakken uit het theologisch programma aangeduid met ■), én de vakdidactiek (theorie en oefeningen) en het seminarie van het pedagogisch-didactisch programma lager onderwijs.

° Als men het diploma van onderwijzer(es) of van geaggregeerde voor het (lager) secundair onderwijs heeft behaald en in de eigen opleiding het vak rooms-katholieke godsdienst gevolgd heeft, maar geen stage heeft gedaan om dat vak in het lager onderwijs te geven: een vrij samen te stellen pakket van minstens 116 lessen uit de theologische vakken aangeduid met ■, én de vakdidactiek (theorie +

oefeningen) en het seminarie van het pedagogisch-didactisch programma lager onderwijs.

° Als men het diploma van onderwijzer(es) heeft behaald, in de eigen opleiding tot onderwijzer(es) het vak rooms-katholieke godsdienst volgde en tijdens die opleiding stage deed om dat vak in het lager onderwijs te geven: een vrij samen te stellen pakket van minstens 116 lesuren uit de theologische vakken aangeduid met ■, én - te volgen gedurende twee jaar - het seminarie van het pedagogisch-didactisch programma lager onderwijs.

b. Voor het secundair onderwijs

wettelijk erkend getuigschrift:

Diocesaan diploma voor het vak rooms-katholieke godsdienst

De opleiding voor het secundair onderwijs aan het HIGW is een aanvullende opleiding. Zij veronderstelt dat men reeds in het bezit is van een officieel pedagogisch diploma voor het (secundair) onderwijs.

Wie in het bezit is van een diploma van Geaggregeerde voor het lager secundair onderwijs, of van een diploma van Onderwijzer(es), of van een ander Bachelordiploma (HOKT-diploma) plus – uiteraard alleen in dit laatste geval – een Getuigschrift van pedagogische bekwaamheid, krijgt met het Diocesaan diploma voor het vak rooms-katholieke godsdienst de bevoegdheid om het vak rooms-katholieke godsdienst te geven in het lager secundair onderwijs.

De houders van een diploma van Master (Licentiaat) of HOLT-diploma én een diploma van Geaggregeerde voor het onderwijs of een Getuigschrift van pedagogische bekwaamheid kunnen met het Diocesaan diploma voor het vak rooms-katholieke godsdienst terecht in de derde graad van het secundair onderwijs, en in de eerste en de tweede.

Om het Diocesaan diploma voor het vak rooms-katholieke godsdienst te behalen dienen de ingeschrevenen het volledig theologisch programma te volgen; plus het pedagogisch-didactisch programma voorzien voor het secundair onderwijs.

2. Kandidaat-pastorale werk(st)ers en kandidaat-diakens

Het aartsbisdom Mechelen-Brussel heeft een eigen opleiding voor pastoraal werk(st)ers en diakens. Wie deze richting uit wil, meldt zich dus best eerst aan bij de verantwoordelijken voor deze opleiding. In afspraak met hen kan men dan voor de driejarige studie van theologische aard – die in de opleiding tot pastoraal werk(st)er en diaken voorzien is, maar niet door de opleiding zelf georganiseerd wordt – terecht bij het HIGW.

Voor de namen en adressen van de verantwoordelijken voor de opleiding tot pastoraal werk(st)er en diaken: zie de *praktische gegevens* verderop.

Kandidaat-pastoraal werk(st)ers en kandidaat-diakens volgen in principe het volledig theologisch programma van het HIGW. Wanneer zij voor alle examens geslaagd zijn, ontvangen zij als bewijs daarvan een attest.

Een inschrijving voor het pedagogisch-didactisch programma van het lager of van het secundair onderwijs aan het HIGW kan interessant zijn voor de kandidaat-pastoraal werk(st)ers en kandidaat-diakens die eraan denken later een (bijkomende) opdracht in het godsdienstonderwijs te aanvaarden.

3. Vrije studenten

De cursussen van het theologisch programma van het HIGW zijn toegankelijk voor allen die zich eraan interesseren: voor wie kennis wil maken met het christelijk geloof, voor wie de eigen geloofskennis wil verdiepen en voor wie zich als pastoraal geëngageerde wil bijscholen.

Men kan inschrijven voor één of meer cursussen. Veronderstelde vooropleiding: volledig secundair onderwijs. Deelnemen aan de examens is voor 'vrije studenten' niet verplicht. Maar het kan nuttig zijn, in de eerste plaats omdat het een stimulans is tot een degelijke verwerking van de cursusmaterie. Wie het volledige theologische programma heeft gevolgd en in alle examens geslaagd is, ontvangt een attest waarin dat wordt vermeld.